

Резюме на Програмата за развитие на човешките ресурси за периода 2021-2027 (м. юли 2021 г.)

Настоящото резюме е подготвено от екипа на НСОРБ, на база 5-та версия на проекта на Програмата за развитие на човешките ресурси (ПРЧР) за програмен период 2021-2027 към м. юли 2021 г., публикуван за обществено обсъждане на <https://www.eufunds.bg/bg/node/7920>

Програмна стратегия:

Подкрепата от ПРЧР е насочена към преодоляване на предизвикателствата в сферата на пазара на труда и на пречките пред социалното включване и равните възможности на уязвими групи от обществото.

Програмата се финансира от Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) и е ориентирана към постигането на цел на политиката (ЦП) 4 „По-социална Европа - изпълнение на Европейския стълб на социалните права“ и по-конкретно към специфичните ѝ цели за:

- ❖ подобряване на достъпа до трудова заетост и мерки за активизиране за всички лица, търсещи работа, и най-вече за младите хора, по-специално чрез изпълнението на гаранцията за младежта, за дългосрочно безработните и групите в неравностойно положение на пазара на труда и за неактивните лица, както и чрез насърчаване на самостоятелната заетост и социалната икономика;
- ❖ модернизиране на институциите и службите, занимаващи се с пазара на труда, с цел оценяване и предвиждане на потребностите от умения и осигуряване на своевременна и съобразена с нуждите помощ, а така също и подпомагане на съответствието между търсенето и предлагането на пазара на труда, на преходите и на мобилността;
- ❖ насърчаване на балансирано участие на половете на пазара на труда, на равни условия на труд и на равновесие между професионалния и личния живот, включително чрез финансово достъпни грижи за деца и зависими лица;
- ❖ насърчаване на адаптирането на работниците, предприятията и предприемачите към промените, на активен живот за възрастните хора и остаряване в добро

здраве, както и на здравословна и добре приспособена работна среда, която отчита рисковете за здравето;

- ❖ насърчаване на ученето през целия живот, по-специално гъвкавите възможности за повишаване на квалификацията и за преквалификация за всички, като се вземат предвид предприемаческите и цифровите умения, по-доброто предвиждане на промените и изискванията за нови умения в зависимост от нуждите на пазара, улесняването на преходите в професионалното развитие и насърчаването на професионалната мобилност;
- ❖ поощряване на активното приобщаване с оглед на насърчаването на равните възможности, недискриминацията и активното участие и по-добрата пригодност за работа, по-специално за групите в неравностойно положение;
- ❖ насърчаване на социално-икономическата интеграция на маргинализираните общности като ромите;
- ❖ подобряване на равния и навременен достъп до качествени и устойчиви услуги на достъпна цена, включително услуги, които стимулират достъпа до жилищно настаняване и ориентирани към индивида грижи, включително здравеопазване;
- ❖ модернизиране на системите за социална закрила, включително насърчаване на достъпа до социална закрила, като се обръща особено внимание на децата и групите в неравностойно положение;
- ❖ подобряване на достъпността, включително за хората с увреждания, ефективността и устойчивостта на системите за здравеопазване и на услугите за полагане на дългосрочни грижи.

Планира се, **Програмата да има 4 основни приоритета**, както и такъв за техническа помощ, както следва:

- ❖ Приоритет 1 „Насърчаване на заетостта и развитието на умения“;
- ❖ Приоритет 2 „Социално включване и равни възможности“;
- ❖ Приоритет 3 „Насърчаване на младежката заетост“ ;
- ❖ Приоритет 4 „Социални иновации“;
- ❖ Приоритет „Техническа помощ“.

1. Приоритет 1 „Насърчаване на заетостта и развитието на умения“:

Действия за подкрепа в рамките на 5 специфични цели (СЦ), както следва:

<p>СЦ: Подобряване на достъпа до трудова заетост и мерки за активизиране за всички лица, търсещи работа, и най-вече за младите хора, по-специално чрез изпълнението на гаранцията за младежта, за дългосрочно безработните и групите в неравностойно положение на пазара на труда и за неактивните лица, както и чрез насърчаване на самостоятелната заетост и социалната икономика:</p>

Подкрепа за активни мерки за достъп до пазара на труда, вкл. чрез съвместни действия на социалните партньори, чрез следните примерни дейности/направления:

1. Включване на безработни в стажуване и чиракуване, обучение чрез работа, субсидирана заетост, включително за първа работа, с цел устойчива интеграция на пазара на труда;

2. Предоставяне на обучения, вкл. интегрирани пакети за обучения на лицата от целевите групи, за придобиване на професионална квалификация/ преквалификация, включващи професионални умения, ключови компетентности, дигитална компетентност и умения, функционална грамотност, др. съобразени с индивидуалните характеристики на лицата от целевите групи и съобразени с потребностите на работодателите от квалифициран работна сила, вкл. и чрез създаване на тристранни секторни фондове за квалификация и преквалификация на работната сила;

3. Идентифициране, активиране, оценка на способностите и стимулиране на неактивни лица за включване на пазара на труда, регистрация в ДБТ;

4. Подкрепа за предоставяне на услугата „Менторство”, чрез включване на действия по „джоб карвинг” за групи в неравностойно положение, усилване ролята на работодателя, наставник и обучител на работното място;

5. Въвеждане на иновативни, нови подходи и методи за професионално ориентиране, трудово консултиране и професионално ориентиране, профилиране, активиране на потенциала на работната сила, персонализирани услуги;

6. Подкрепа за самостоятелна заетост, вкл. в областта на социалната икономика:

- мерки за стимулиране на предприемачеството на желаещи да стартират стопанска дейност, развитие и преценка на бизнес идеи, обучения за предприемачески умения, подкрепа за регистрация на бизнес дейности;
- мерки за развитие на умения в областта на социалното предприемачество, в т.ч. за безработни;
- мерки за подкрепа и развитие на начинаещи предприемачи;
- достъп до финансиране за стартиращи предприемачи;
- специфична подкрепа за самостоятелна заетост на младежи и други групи в неравностойно положение на пазара на труда;
- подкрепа за социално предприемачество.

7. Обучения за придобиване на базови умения по различни професии, които не са обвързани с придобиване на квалификация, с цел включване на пазара на труда на лица с начално или без образование и с ниска грамотност;

8.Обучения за придобиване и развитие на умения и компетентности, необходими във връзка с бъдещето на труда (тип „soft skills“)- организационни умения, вкл. работа в екип, дигитални умения, STEM, преносими умения, разрешаване на проблеми, умения за учене, управление на времето и др.;

9.Пакет от мерки насочени към дългосрочно безработни лица за преодоляване на липсата на квалификация, образование, навици, мотивация и работа, в т.ч. мотивиране, обучение за придобиване на умения за учене, професионално ориентиране, професионално обучение, ключова компетентност, чиракуване, др.;

10.Осигуряване на „пакети“, стимули и мерки за мобилност на лица, вкл. лица от чужбина, с цел включването им в пазара на труда в страната, в т.ч. възможност за развитие на предприемаческа дейност за лица в малките населени места, според профила на лицето;

11.Съпътстващи мерки за трудова мобилност, в т.ч. осигуряване на целевите групи и работодателите допълваща подкрепа за транспортиране в населени места, в които липсва ежедневен обществен транспорт с цел преодоляване на географските пречки за развитието на пазара на труда;

12.Валидиране на умения, придобити по неформален и информален начин извън сферата на формалното образование;

13.Дейности в подкрепа на по-възрастните неактивни и безработни лица, за адаптиране към промените, чрез преквалификация, придобиване на нови умения и предоставяне на нови възможности за заетост;

14.Стимулиране на работодателите за разкриване на работни места на първичния пазар и предоставяне на субсидии за насърчаване и включване в заетост на целеви групи, с особен акцент към тези, които се намират в неравностойно положение на пазара на труда, в т.ч. лица с увреждания със специфични потребности, вкл. чрез финансиране на менторство и наставничество;

15.Дейности за подкрепа за развитието на социални предприятия на местно ниво за създаване на устойчиви работни места за лица от уязвимите групи, с акцент върху жените, хора с намалена работоспособност и продължително безработни;

16.Подкрепа за развитие на социалните предприятия, вкл. и на дигитални умения на работещите в тях;

17. Създаване на партньорства и мрежи, кълъстери в социалната икономика;

18. Подкрепа за провеждане на обучения на служителите и работниците в социалните предприятия; валидиране на придобитите умения на работното място в социалното предприятие (особено за лица с увреждания) с цел интегриране на пазара на труда;

19. Стимулиране формите на сътрудничество между социалните предприятия за споделено производство и разпространение на продукти. Подкрепа на дейности за повишаване информираността, разпознаваемостта на продуктите на социални предприятия на пазара.

Целеви групи:

- безработни, вкл. продължително безработни;
- неактивни лица;
- лица в неравностойно положение, хора с увреждания, лица с основно и по-ниско образование и/или без квалификация;
- желаещи да стартират стопанска дейност, вкл. и социални предприятия;
- търсещи работа лица, вкл. в социалната сфера;
- лица, заети в предприятия, субекти на социалната икономика.

Териториални инструменти:

По тази специфична цел ПРЧР може да подкрепи мерки за ИТИ и WOMP, насочени към:

- Активиране, мотивиране и включване в заетост на неактивни и безработни лица, в т.ч. продължително безработните;
- Подобряване конкурентоспособността на уязвимите групи на пазара на труда чрез повишаване на уменията, компетенциите и професионалната квалификация с отчитане на регионалните възможности на пазара на труда и икономиката;
- Целенасочена подкрепа за осигуряване на заетост за младежите, вкл. чрез трудово консултиране, кариерно ориентиране, стажове, обучение на работното място;
- Подкрепа за развитие на предприятията от социалната икономика с цел създаване на условия за устойчива заетост на силно уязвими групи и изпълнение на социално-значими дейности.

Бюджет: 367 204 652 евро (евродял)

СЦ: Модернизиране на институциите и службите, занимаващи се с пазара на труда, с цел оценяване и предвиждане на потребностите от умения и осигуряване на своевременна и съобразена с нуждите помощ, а така също и подпомагане на съответствието между търсенето и предлагането на пазара на труда, на преходите и на мобилността:

Примерни дейности/направления:

- 1.Цифрова трансформация на институциите и службите на пазара на труда, включваща и въвеждането на нови дигитални инструменти и услуги;
- 2.Повишаване на качеството на предоставяните услуги от институциите/службите в сферата на пазара на труда;
- 3.Повишаване на капацитета и експертизата на служителите, работещи в службите на пазара на труда, в т.ч. работещи с уязвими групи на пазара на труда, включително чрез придобиване и доразвиване на меки умения;
- 4.Създаване на център за валидиране /сертифициране/ на неформално и информално придобити умения и компетентности извън съществуващите в сферата на формалното образование;
- 5.Разработване и внедряване на иновативни мерки, които подпомагат трудовата мобилност, с цел осигуряване достъпа до заетост на лица от отдалечени региони;
- 6.Предоставяне на посреднически и подкрепящи услуги за търсещите работа лица и работодатели за транснационална мобилност, включително за чиракуване и стажуване, организиране и участие в информационни събития, трудови борси и др. в България и останалите страни от мрежата EURES;
- 7.Прилагане на нови подходи и методи за професионално ориентиране на възрастни търсещи работа, чрез модернизиране на центровете „Работа“, разширяване на обхвата на кариерните центрове и внедряване на уеб базирано приложение „Професионален компас“;
- 8.Предоставяне на услуги за достъп до пазара на труда на търсещи работа лица, кандидатстващи за работа в България, с цел привличане на работна сила в България със съответните трудови характеристики;

9.Подобряване и адаптиране към промените, чрез въвеждане на нови или актуализиране на съществуващи процеси и модели на планиране, изпълнение, мониторинг, оценка и контрол на политики и услуги в институциите в сферата на пазара на труда;

10.Подобряване дизайна на услугите с акцент върху индивидуализирана и интегрирана подкрепа, отговарящи и насочени към нуждите на целевите групи, с особен акцент към уязвимите групи на пазара на труда;

11.Изграждане на ефективни системи за обмен на информация и свързаност между институциите МТСП, АЗ, АСП, МОН, НАПОО, НСИ, НОИ, ИА ГИТ, АХУ, НАП, АКСУ и др. по въпроси, свързани с пазара на труда, в т.ч. чрез системи за електронен обмен на данни. Подобряване на системата за разпространение на информация и комуникация между структурните звена с цел повишаване качеството на предоставените услуги;

12.Осигуряване на адекватно прогнозиране на потребностите на участниците на пазара на труда и предоставянето на услуги за тях и по-активно въвличане и участие на работодателите в различните процеси;

13.Провеждане на специализирани изследвания, проучвания, анализи и прогнози, като напр. наличие на съответствие между търсенето и предлагането на работна сила, вкл. в регионите с най-висока безработица, определяне на проблемите и търсене на решения за преодоляване на регионалния дисбаланс, сектори с недостиг на работна сила, др. **Подкрепа за мерки, насочени към насърчаване на подкрепа за местни политики и местно развитие на пазара на труда;**

14.Подобряване на координацията между МОН и АЗ по отношение на учащите, завършващи 10 клас, 12 клас, както и завършващите университетите, в контекста на интеграцията им в трудовия пазар;

15.Реализиране на съвместни дейности на социалните партньори с цел укрепване на социалния диалог на всички равнища в контекста на Европейския стълб на социалните права. Повишаване на капацитета и експертизата на социалните партньори с оглед включването им във всички етапи на цикъла на Европейския семестър и развитието на нови индустриални отношения в контекста на Индустрия 4.0;

16.Обмен на най-добри практики относно начините за задържане и привличане на таланти от и към страната;

17.Изграждане на система за оценка на ефективността и ефикасността на предлаганите от АЗ /службите по заетост/ услуги, базирана на данни от свързани административни регистри;

18.Изграждане на автоматизиран съветник за трудово посредничество, базиран на оценка на уменията на търсещите работа лица, предлагащ алтернативни сценарии за преходи в заетост. Профилиране (сегментиране) на търсещите работа лица. Разграничаване на различни видове профилиране с помощта на анализи на придобитите данни. Съпоставяне на търсещите работа лица с наличните работни места. Определяне на „Портфейл“ за обучение на различните целеви групи;

19.Въвеждане на изкуствен интелект в помощ на предоставяните посреднически услуги, чрез който да се определят алтернативи за възможностите за заетост на дадения човек в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план.

Целева група: Служители в институции и администрации, работещи в сферата на пазара на труда; безработни; търсещи работа лица; неактивни; други.

Бюджет: 63 513 420 евро (евродял)

<p>СЦ: Насърчаване на балансирано участие на половете на пазара на труда, на равни условия на труд и на равновесие между професионалния и личния живот, включително чрез финансово достъпни грижи за деца и зависими лица:</p>

Примерни дейности/направления:

1.Подкрепа и насърчаване използването на гъвкави форми на работа и въвеждането на иновативни форми на организация на труда с оглед осигуряване на достъп до равни условия на труд;

2.Мерки за професионално ориентиране и насърчаване придобиването на квалификация и участието на жените в технологичните и дигитално-базираните индустрии;

3.Насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете, недискриминацията и ненасилието на работното място в корпоративните/бизнес политики на предприятията и организациите, включително чрез реализирането на съвместни дейности на социалните партньори;

4. Осигуряване на по-добър баланс между професионален и личен живот, включително чрез услуги и улесняване достъпа до заетост, ре/интеграция на пазара на труда на лица, полагащи грижи за зависими членове на семейства;

5. Практики, насърчаващи професионалната и географската мобилност на родителите;

6. Насърчаване на участието на жените на пазара на труда чрез комплексни мерки, вкл. улесняване на достъпа до услуги за отглеждане и грижи за деца;

7. Практики за подкрепа на самотните и многодетни родители и улесняване достъпа им до пазара на труда и кариерното им развитие, вкл. чрез предоставяне на грижи за деца.

Целеви групи: Работодатели; безработни лица; търсещи работа лица; лица, полагащи грижа за зависим член от семейството; лица в риск и техните семейства; зависими членове на семейства.

Териториални инструменти:

Реализацията на мерките по тази специфична цел включва изпълнение чрез инструмента Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ), който се прилага във всеки от шестте района от ниво 2.

Мерките за ИТИ включват подкрепа за използването на гъвкави форми на работа и иновативни форми на организация на труда, осигуряване на по-добър баланс между професионалния и личния живот, включително достъп до грижи за деца и до услуги за други зависими членове на семейството.

Бюджет: 20 379 177 евро (евродял)

<p>СЦ: Насърчаване на адаптирането на работниците, предприятията и предприемачите към промените, на активен живот за възрастните хора и остаряване в добро здраве, както и на здравословна и добре приспособена работна среда, която отчита рисковете за здравето:</p>

Примерни дейности/направления:

1. Адаптиране на работната среда за справяне с рисковете за здравето;

2. Адаптиране на работниците, предприятията и предприемачите към промените, за реакция при криза/пандемии;

3. Апробиране и въвеждане на превантивни мерки, вкл. чрез повишаване на квалификацията и преквалификация на заети лица в риск от загуба на работа вследствие на реструктуриране на икономиката (в резултат от глобализация, въвеждане на нови технологии, закриване на неекологични производства, пандемии и др.);
4. Разработване и реализиране на секторни и регионални стратегии, програми и модели за адаптация към промените и развитие на човешките ресурси по сектори и региони, вкл. фондове и клъстери за развитие на умения на работната сила;
5. Разработване и внедряване на системи за изследване и оптимизация на работните процеси и повишаване на организационната и екипна ефективност;
6. Развитие на секторни, регионални и фирмени стратегии и мерки за управление във връзка с възрастта (активно остаряване). Повишаване на осведомеността и разбирането за предизвикателствата и възможностите, произтичащи от демографските промени. Осигуряване и поддържане на здравословна, безопасна и продуктивна работна среда, съобразена с възрастовите потребности на работната сила. Насърчаване на иновативни подходи за участие на възрастните в съвременните работни процеси и да поддържат своите умения, продуктивност и работоспособност;
7. Разработване и внедряване на инструменти, модели и програми за изследване и управление на стреса на работното място и за превенция и профилактика на прегряването в работата /“бърнаут“/;
8. Разработване и внедряване на инструменти и модели за адаптиране на работните места и организацията на процесите към хора с хронични заболявания и трайни увреждания;
9. Разработване на мерки за подкрепа на трудовата мобилност като допълващи към мерките за подпомагане активното участие на пазара на труда;
10. Насърчаване на работодателите да подобряват работната среда, да въвеждат гъвкави и/или иновативни форми на организация на работното време, вкл. за работещите над 54 г.;
11. Обучение на работодателите в подкрепа на развитие на дейности за корпоративна социална отговорност;
12. Изследване и прилагане на мерки за подпомагане на предприятия, работодатели и служители за преодоляване на предизвикателствата на новите и нетипични форми на

заетост, за осигуряване на благоприятни условия на труд и за повишаване на привлекателността на новите професии;

13. Съвместни действия на социалните партньори за провеждане на социален диалог и постигане на договорености на национално и секторно ниво по въпроси, насочени към подобряване на условията и организацията на труд, както и адаптирането на предприятията и работниците към промените;

14. Мерки за насърчаване участието на комитетите и групите по условия на труд (КУТ и ГУТ) и представителите на работниците и служителите по информиране и консултиране за превенция и преодоляване на последиците от епидемии, както и за подобряване условията на труд и работната среда в предприятията;

Мерки за активен живот на възрастните хора в пенсионна възраст и остаряване в добро здраве (изпълняват се чрез подходите ИТИ и ВОМР):

1. Мерки за насърчаване на възрастните хора за по-дълго участие на пазара на труда (мотивиране за работа, разясняване на възможностите за различни форми на труд, подпомагане за започване на надомна работа или работа от разстояние и др.), насочване към работодатели и помощ при кандидатстване за работа и др.;

2. Активиране на възрастните хора чрез насърчаване на активно социално поведение и доброволчество, включване в различни форми на участие в местни инициативи и инициативи за взаимопомощ;

3. Мерки за осигуряване опазване на здравето чрез превенция на заболяванията и грижа за здравето, в т.ч. провеждане на информационни събития, обучение по първа помощ, бедствена готовност, психо-социална подкрепа и др., вкл. с активното участие на самите възрастни хора в организацията и провеждането;

Целеви групи: Работодатели, възрастни лица, заети лица, в т.ч. наети и самостоятелно заети.

Териториални инструменти:

Реализацията на мерките по тази специфична цел включва изпълнение чрез инструмента Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ), който се прилага във всеки от шестте района от ниво 2.

Мерките за ИТИ по тази специфична цел могат да включват:

- Адаптиране на работната среда за справяне с рисковете за здравето. Осигуряване на здравословна, безопасна и продуктивна работна среда, съобразена с възрастовите потребности на работещите и с новите предизвикателства;
- Адаптиране на предприятията и работещите към промените на икономическата среда, вкл. реакции при криза;
- Практики, насърчаващи професионалната и географската мобилност. Осигуряване на възможности за транспортиране на работещите от/до населени места, в които липсва ежедневен обществен транспорт.

Мерките за активен живот на възрастните хора в пенсионна възраст и остаряване в добро здраве ще се изпълняват чрез подходите ИТИ и WOMP.

Бюджет: 75 018 457 евро (евродял).

СЦ: Насърчаване на ученето през целия живот, по-специално гъвкавите възможности за повишаване на квалификацията и за преквалификация за всички, като се вземат предвид предприемаческите и цифровите умения, по-доброто предвиждане на промените и изискванията за нови умения в зависимост от нуждите на пазара, улесняването на преходите в професионалното развитие и насърчаването на професионалната мобилност:

Примерни дейности/направления:

Примерни дейности за подкрепа на преодоляването на дисбаланса между наличните и необходимите за работодателите умения:

1. Предоставяне на подкрепа за професионално развитие и гъвкави възможности за обучение и преквалификация на служители, включително обучение на работното място;
2. Валидиране на знания, умения и компетенции, постигнати чрез неформално и самостоятелно обучение, вкл. ключови компетенции и други „меки“ умения;
3. Инвестиране в умения, съобразени с нуждите на пазара на труда, с фокус върху общи и специфични цифрови умения;
4. Мерки за обучение за намаляване на разликите в компетенциите между различните възрастови групи по отношение на ИКТ умения и STEM умения;
5. За управленски персонал на различни нива - обучение за придобиване на бизнес умения за оперативно управление, организация и оптимизация на бизнес процеси, финанси, маркетинг и продажби на иновативни продукти, в контекста на кръговата

икономика и зеления преход, въвеждането на нисковъглеродни, ресурсно ефективни и безотпадни процеси и технологии, както и лидерство и екипно управление на човешките ресурси;

6. Съвместни дейности на социалните партньори за реализирането на социален диалог и постигане на договорености на национално и секторни ниво по въпроси, свързани с процесите на учене през целия живот, преодоляване на дисбалансите между наличните и необходимите за работодателите умения, в т.ч. дигитални;

7. Създаване, тестване и внедряване на инструменти и модели на секторно и фирмено ниво за стратегическа оценка на потребностите от работна сила, в т.ч. от нови умения и квалификации. Инструменти за изследване и оценка на качествата и стратегическия потенциал на човешкия капитал по сектори и региони.

Примерни дейности за развитие и насърчаване процесите по учене през целия живот:

1. Подкрепа за създаване на благоприятна среда за учене през целия живот в предприятията и реализация на стратегии за учене през целия живот за работната сила;

2. Осигуряване на използването на гъвкави и достъпни форми на учене, вкл. специално разработени спрямо характеристиките на целевите групи, иновативни методи за учене, модулни форми и електронни инструменти и ресурси за учене;

3. Подкрепящи дейности за професионално ориентиране и консултиране на заети лица;

4. Подкрепящи дейности по насърчаване на професионалната мобилност за подкрепа на участието на целевите групи в обученията и дейности за учене през целия живот;

5. Разработване и внедряване на финансови инструменти и механизми за учене през целия живот: изграждане на трипартитни секторни фондове за квалификация и преквалификация и въвеждане на индивидуални сметки за обучение.

Дейности за подкрепа на човешките ресурси в сферата на здравеопазването:

1. Мерки за повишаване на компетенциите и уменията на медицински и не-медицински специалисти от сферата на здравеопазването, чрез обученията по специфични проблеми и/или на целеви групи (напр. на персонала в областта на спешната, психиатричната, педиатричната и първичната здравна помощ; по въпросите на дългосрочните здравни грижи и др.);

2. Подкрепа за повишаване на професионалния капацитет на обучаващите се специализанти в системата на здравеопазването;

3. Стимули за започването на работа на лекари, медицински сестри и на лица с придобита специалност в системата на здравеопазването в райони с установен недостиг на съответния вид специалисти и достъп до здравни грижи – в отдалечени и труднодостъпни райони за предоставяне на първична медицинска помощ или в болници извън областните градове с дефицити на здравни специалисти.

Целева група: Заети лица, в т.ч. наети и самостоятелно заети лица; Работодатели.

Териториални инструменти:

Реализацията на мерките по тази специфична цел включва изпълнение чрез инструмента Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ), който се прилага във всеки от шестте района от ниво 2.

Мерките за ИТИ по тази специфична цел могат да бъдат насочени към повишаването на квалификацията, уменията и компетентностите на заетите спрямо нуждите на бизнеса на територията на съответния район от ниво 2, както и професионалната и географска мобилност на работещите.

Бюджет: 156 791 294 евро (евродял)

2. Приоритет 2 „Социално включване и равни възможности“:

Действия за подкрепа в рамките на 3 специфични цели (СЦ), както следва:

<p>СЦ: Поощряване на активното приобщаване с оглед на насърчаването на равните възможности, недискриминацията и активното участие и по-добрата пригодност за работа, по-специално за групите в неравностойно положение:</p>
--

Примерни дейности/направления:

1. Разработване на мерки за активно включване с цел подобряване на пригодността за заетост и достъпа до пазара на труда на хора в неравностойно положение чрез интегрирана подкрепа и индивидуализиран подход (посредничество при заетост, включване в заетост, квалификация и, преквалификация, социални услуги, дейности за достъп до образование и здравеопазване и др.);

2. Подкрепящи мерки за активиране, професионално ориентиране и кариерно консултиране на хора в неравностойно положение;

3. Предоставяне на междусекторни услуги за подкрепа в общността и в дома според индивидуалните нужди на целевите групи, с цел подобряване на достъпа до заетост;

4. Мотивационна и/или психологическа или друг вид подкрепа за целевите групи, според техните индивидуални нужди;

5. Специализирани подкрепящи мерки на работните места за лица в неравностойно положение, чрез компенсация в случаите на по-ниска производителност на труда и/или изключително натоварване на работодателя, вкл. менторство, наставничество; предоставяне на средства за адаптивност и други с оглед постигане на устойчивост на заетостта на лицето;

6. Надграждане на капацитета и нагласите на работодателите за работа с лица в неравностойно положение, чрез информационни кампании, обучения за приемственост и насърчаване на активното участие в работния процес.

Целеви групи: Лица в неравностойно положение и техните семейства, деца в риск.

Териториални инструменти:

Реализацията на мерките по тази специфична цел включва изпълнение чрез инструмента Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ), който се прилага във всеки от шестте района от ниво 2.

Мерките за ИТИ по тази специфична цел следва да осигуряват:

- Активно приобщаване с цел подобряване на пригодността за заетост на лица в неравностойно положение;
- Интегрирана подкрепа (посредничество за заетост, квалификация, преквалификация, дейности за достъп до социални услуги, образование и здравеопазване) с цел подобряване на пригодността за заетост на лица в неравностойно положение, и техните семейства;
- Специализирани подкрепящи мерки на работните места за хората с увреждания.

Бюджет: 114 440 128 евро (евродял)

СП: Насърчаване на социално-икономическата интеграция на маргинализираните общности като ромите:

Примерни дейности/направления:

1. Кампании и дейности в общността за идентифициране, мотивиране и активиране на дълготрайни безработни за участието им на пазара на труда, включително регистрация в Бюрата по труда;
2. Оценка на възможностите и стимулиране на неактивни лица за включване на пазара на труда, регистрация в Бюрата по труда;
3. Включване в заетост на безработни и неактивни лица, вкл. субсидирана заетост с оглед устойчива интеграция на пазара на труда;
4. Целенасочени мерки за младежи - наемане на първа работа, стажуване, чиракуване, субсидирана заетост, дуално обучение, обучение по време на работа, развитие на умения, менторство, придобиване на професионална квалификация;
5. Предоставяне на обучения, включително обучение чрез работа, чиракуване, обучения за придобиване на функционална грамотност, професионални умения, ключови компетентности;
6. Предоставяне на трудово консултиране, трудова медиация и професионално ориентиране;
7. Обучения за придобиване на базови умения по различни професии, които не са обвързани с придобиване на квалификация, с цел включване на пазара на труда на лица с начално или без образование и с ниска грамотност;
8. Подкрепа на самотните и многодетни родители и улесняване достъпа им до услуги, вкл. и до пазара на труда и кариерното им развитие;
9. Мотивационни кампании в общността и дейности за активно участие на пазара на труда, повишаване на образованието и квалификацията (с акцент върху ромските жени);
10. Предоставяне на услуги за семейства с деца, вкл. с увреждания, чрез интегрирани услуги като семейно консултиране, семейното планиране и отговорно родителство,

услуги за ранно детско развитие, формиране на родителски умения; превенция на изоставянето на деца и други;

11. Предоставяне на подкрепа с цел подобряване достъпа до здравни услуги, обществено здравеопазване и здравна профилактика, в т.ч. информираност за здравното обслужване на гражданите и достъпа до здравни грижи;

12. Мерки за повишаване на здравната култура по отношение на репродуктивно здраве на жените, превенция на болести при децата и социално-значими болести при възрастните, необходимостта от профилактика на здравето;

13. Засилване на здравната промоция и превенция, включително популяризиране на здравната култура, особено в случаи на епидемии и / или пандемии;

14. Достъп до социални и интегрирани услуги в общността и в домашна среда за хора с увреждания, възрастни хора в невъзможност за самообслужване и други уязвими групи;

15. Развитие на социални умения и граждански компетенции;

16. Мерки за повишаване на информираността за бедността като фактор за появата на негативни социални явления и етническата хетерогенност на зоните с концентрация на бедност;

17. Подкрепа за борба с дискриминацията, създаване на толерантност и благоприятна обществена среда за равнопоставеност, социално включване и възможности за участие на маргинализираните общности – напр. мерки за преодоляване на стереотипи, ограничаване на езика на омразата, преодоляване на дискриминационни практики, насърчаване на мулти-културните дейности и на положителните примери и ролеви модели с постижения в работата, образованието, общественото положение и др., мерки за преодоляване на ограничителните патриархални стереотипи;

18. Разработване на мерки за преодоляване на предразсъдъците и дискриминацията при жилищното настаняване на маргинализираните общности;

19. Допълнителна подкрепа на семействата при жилищното им настаняване за подобряване на финансовата им грамотност;

20. Кампании в общността за преодоляване на патриархалните стереотипи, които ограничават заетостта и реализацията на жените, включително назначаване на общностни медиатори;

21. Подобряване на мерките за защита на жертви на антиромската дискриминация, езика на омразата и престъпленията на омраза.

Целеви групи: Лица, представители на маргинализирани общности като ромите, уязвими групи.

Териториални инструменти:

Реализацията на дейностите включва изпълнение изцяло чрез териториални инструменти:

- Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ), които се прилага във всеки от шестте района от ниво 2;

- Подходът „Водено от общностите местно развитие“ (ВОМР), приложим на територията на избрани местни инициативни групи, при условие че финансираните операции са част от мерките на техните многофондови стратегии за ВОМР, одобрени за финансиране от ПРЧР чрез процедура за подбор на национално ниво.

Резултатите от прилагането на подходите ИТИ и ВОМР ще бъдат проследявани и в случай, че покажат недостатъчна ефективност, УО ще прецени възможностите за промяна и разработване на национални мерки по тази СЦ.

Бюджет: 79 001 351 евро (евродял)

<p>СЦ: Подобряване на равния и навременен достъп до качествени и устойчиви услуги на достъпна цена, включително услуги, които стимулират достъпа до жилищно настаняване и ориентирани към индивида грижи, включително здравеопазване; модернизиране на системите за социална закрила, включително насърчаване на достъпа до социална закрила, като се обръща особено внимание на децата и групите в неравностойно положение; подобряване на достъпността, включително за хората с увреждания, ефективността и устойчивостта на системите за здравеопазване и на услугите за полагане на дългосрочни грижи:</p>

Примерни дейности/направления:

1. Предоставяне на подкрепа в семейството и общността чрез, превантивни и подкрепящи услуги за деца, възрастни и групи в неравностойно положение, осигуряване на достъп до дългосрочни грижи и грижи, ориентирани към човека:

- Развитие на услуги за мобилна превантивна общностна работа – включително работа в маргинализирани общности;
- Създаване на общодостъпни социални услуги за информиране, консултиране и обучение за реализиране на социални права и за развиване на умения;
- Създаване и осигуряване на социални и интегрирани здравно-социални услуги в домашна среда и в общността за хора с увреждания, възрастни хора и хора в невъзможност за самообслужване и грижи, ориентирани към човека;
- Създаване на заместваща грижа на родителите на деца с трайни увреждания, семействата и лицата, които полагат грижа в домашна среда за пълнолетни лица с трайни увреждания в невъзможност за самообслужване и за възрастни хора в невъзможност за самообслужване;
- Създаване на услуги за подкрепа и обучение на членове на семейството, които полагат неформална грижа в домашна среда за лица с трайни увреждания и за лица в надтрудоспособна възраст в невъзможност за самообслужване;
- Услуги за спешно осигуряване на подкрепа в случай на кризисна ситуация с цел предоставяне на най-подходящата подкрепа, според индивидуалните нужди на целевата група;
- Подкрепа на процеса за дългосрочна грижа за хората с увреждания, чрез закриване на специализираните институции за хора с увреждания и създаване на социални и интегрирани здравно-социални услуги, включително и подкрепящи услуги, услуги за дневна грижа, услуги за резидентна грижа, подкрепа на мерки за превенция на институционализацията и други;
- Осигуряване на подкрепа на процеса за реформиране на Домовете за стари хора и насърчаване на достъпа до интегрирани услуги за възрастни, вкл. в контекста на дигитализация на услугите;
- Разширяване на мрежата от услуги за ранно детско развитие – формиране на родителски умения; консултиране и подкрепа на родители по въпросите на ранното детско развитие и отглеждането на деца; превенция на изоставянето на деца и други подкрепящи услуги в контекста на Детската гаранция; подкрепа за достъп до здравни грижи и промоция на здравето чрез подпомагане консултирането на детското здраве и дейности по превенция;
- Развитие на услуги за ранна интервенция на уврежданията за деца;
- Подкрепа на членове на разширеното семейство, полагащи грижи за деца, чиито родители живеят и работят извън страната;
- Развитие на застъпничеството и посредничеството като услуги за подкрепа на лицата да защитават и да отстояват своите права и потребности и осъществяване на взаимодействие и координация между служителите на институциите в интерес на заинтересованите лица за реализиране на правата и потребностите им;
- Създаване на услуги за осигуряване на подкрепа на бездомни лица;
- Подкрепа за процеса по предоставяне на превантивни и подкрепящи услуги в общността за деца и младежи – развитие на услуги за превенция и реинтеграция, реализиране на дейности за превенция на възпроизвеждането на институционалния модел на грижа и повишаване на качеството и ефективността на услугите за подкрепа на децата и техните семейства, интегрирано предоставяне на подкрепа и интегрирани междусекторни услуги, подкрепа и

обучения за придобиване на социални умения на младежи напускащи системата за грижа и подготовката им за пазара на труда;

- Подобряване на средата в съществуващи социални услуги/реформиране на съществуващи социални услуги;
- Подкрепа и превенция на жертви на насилие, в т.ч. домашното насилие, и жертви на трафик.

2. Модернизиране на системите за социална закрила, включително насърчаване на достъпа до социална закрила, подобряване на достъпността на хората с увреждания и повишаване на ефективността на системата за социални услуги/социални грижи:

- Развитие на нови мерки за активно социално включване и създаване на условия за подобряване на достъпността на хората с увреждания, вкл. чрез инвестиции за въвеждане на социални иновации. Подкрепа за прилагане на изискванията за достъпност за хората с увреждания;
- Насърчаване и подкрепа на мултисекторния подход и институционални механизми за предоставяне на подходящи и достъпни услуги в подкрепа на възрастните и хората с увреждания;
- Разработване на механизми за подпомагане на социално уязвимите групи за достъп до услуги във връзка с цифровизацията и бъдещи подходи за предоставяне на информация и услуги;
- Дейности, насочени към модернизиране на системите за социална закрила, вкл. проучване на европейски практики;
- Подкрепа за преквалификацията и повишаването на квалификацията на социалните работници и тяхната териториална мобилност; стажантски програми и наставничество за новоназначени специалисти в социалните услуги;
- Обучения и супервизия на специалисти, предоставящи социални услуги и на общински служители по стандартите и критериите за качество на социалните услуги, вкл. в сферата на закрилата на детето;
- Обучения за служители за планиране и насочването за ползване на социални услуги;
- Подкрепа за анализиране и планиране на социалните и интегрирани услуги, вкл. и за разработване на програми за развитие на качеството на социалните услуги и тяхното предоставяне;
- Подкрепа на специалистите, извършващи социални услуги в контекста на цифровизация на работните процеси, дигитализация на услуги, включително телеасистенция, въвеждане на различни форми на електронни инструменти и ресурси, информационна свързаност;
- Междуинституционално взаимодействие и оказване на съдействие при предоставянето на социални услуги и ползването на резидентна грижа от лица, поставени под пълно запрещение;
- Обучения за служителите в социалната сфера на местно и национално ниво, вкл. в сферата на закрилата на детето;

- Обучения за служители за умения за работа с „трудни клиенти“, вкл. работа с маргинализирани общности. Специализирани обучения на социални работници от отделите за закрила на детето (ОЗД) и специалисти от социалните услуги за ранното детско развитие и ранната интервенция, превенцията и реинтеграцията;
- Подкрепа за реформите в системата на социалното осигуряване (НОИ);
- **Подкрепа на публичните администрации на национално, регионално и местно равнище за осъществяването за ефективно координиране на държавната политика за правата на хората с увреждания;**
- Специфични обучения по теми и подходи на работа, имащи отношение към определените целеви групи за съответния регион;
- Създаване на информационна свързаност чрез софтуерен продукт (информационна база данни), който да генерира данни и информация от други органи за закрила;
- Разработване на инструментариум за измерване на ефективността на социалната система, качеството и удовлетвореността на потребностите;
- Дейности по насърчаване на интегрирания подход и обвързване предоставянето на социална подкрепа с постиженията в другите интеграционни процеси с акцент върху образованието, заетостта и услугите, за да се създадат условия за социално включване на уязвимите групи и да се изключи рискът от установяване на трайна зависимост от социални помощи;
- Подобряване на междуинституционалното взаимодействие между органите за закрила на детето на всички нива и координация при работа с деца, жертви на насилие или в риск от насилие;
- Здравно-информационни кампании за насърчаване на достъпа до грижи за майки и деца и здравни услуги, промоция на здравето, превантивни дейности и профилактика със специален акцент върху отдалечените райони и уязвимите групи, вкл. ромите;
- Организиране на национални кампании за насърчаване на ваксинациите и имунизациите;
- Реализиране на информационни кампании за превенция и контрол на социално важни заболявания и превенция на риска.

Целеви групи: Лица в неравностойно положение и техните семейства, възрастни и хора с увреждания, вкл. деца с увреждания; деца в риск и техните семейства; деца, младежи и възрастни, включително с увреждания, ползващи социални услуги и техните семейства; бенефициенти на Програмата за храни и основно материално подпомагане 2021-2027; служители на доставчици на социални и здравни услуги; лица, заети в услуги в резидентна грижа; служители от институции/организации/администрации, ангажирани с политиките в социалната сфера.

Териториални инструменти:

Реализацията на дейностите за постигане на целта включва изпълнение чрез териториалния инструмент ИТИ, на територията на цялата страна, по региони за планиране от ниво 2. Мерките за ИТИ могат да бъдат:

- Социални и интегрирани социално-здравни услуги в общността или в домашна среда за деца, хора с увреждания, възрастни хора и хора в невъзможност за самообслужване;
- Мерки, осигуряващи интегрирана подкрепа в полагането на грижите в ранна детска възраст на родителите на деца с увреждания;
- Подкрепа за семействата и лицата, които полагат грижа в домашна среда за пълнолетни лица с увреждания в невъзможност за самообслужване;
- Мерки за предоставяне на услуги за лица, пострадали от насилие, вкл. превенция.

Мерките от ПРЧР за дългосрочната грижа за възрастни хора /деинституционализацията/ не са част от подкрепата по подхода ИТИ.

Бюджет: 390 471 597 евро (евродял).

3.Приоритет 3 „Насърчаване на младежката заетост“:

Интервенции в рамките на една Специфична цел (СЦ).

СЦ: Подобряване на достъпа до трудова заетост и мерки за активизиране за всички лица, търсещи работа, и най-вече за младите хора, по-специално чрез изпълнението на гаранцията за младежта, за дългосрочно безработните и групите в неравностойно положение на пазара на труда и за неактивните лица, както и чрез насърчаване на самостоятелната заетост и социалната икономика:

Примерни дейности:

1. Включване на безработни младежи в стажове, обучение на работното място и субсидирана заетост, включително за първа работа, с цел устойчива интеграция на пазара на труда;
2. Подкрепа за предоставянето на наставничество при наемане на т.нар. „пригодени“ работни места (job carving) на групи в неравностойно положение, засилване на ролята на работодателя, наставника и обучителя на работното място;
3. Предоставяне на подкрепа за насърчаване на трудовата мобилност на младите хора;

4. Подобряване на конкурентоспособността на младежите, вкл. от уязвима група на пазара на труда чрез повишаване на уменията, компетентностите и професионалната квалификация. Участие на младите хора в обучения, специфични за работните места;
5. Предоставяне на пакети за обучение за младежи, отпадащи от училище, NEETs; разработване на интегрирани пакети за обучение, включително функционална грамотност, професионални умения, ключови компетенции и др.;
6. Обучение за придобиване на основни умения по различни професии, които не са свързани с придобиването на квалификации, с цел включване на пазара на труда на млади хора с основно или без образование и ниска грамотност;
7. Валидиране на умения, придобити по неформален и неформален начин извън сферата на формалното образование;
8. Придобиване и надграждане на цифрови умения и компетенции; преквалификация и обучение за работа със специфичен софтуер, програмни продукти, тестване на софтуер, управление на бази данни и др.;
9. Обучения за придобиване и развитие на умения и компетенции, необходими във връзка с бъдещето на работата (тип „меки умения“) - организационни умения, вкл. работа в екип, дигитални умения, STEM, трансверсални умения, умения за решаване на проблеми, за учене, за управление на времето и др.;
10. Идентифициране, активиране и мотивиране на младите хора от групата NEETs, за включване на пазара на труда, вкл. осигуряване на обучение и регистрация в Бюрото по труда;
11. Кампании и дейности в общността за активиране и мотивиране на NEETs от маргинализирани общности за участие в образование, обучение или заетост;
12. Оценка на способностите, профилиране, идентифициране на потребностите, професионално ориентиране, психологическа подкрепа, консултиране при заетост и кариерно ориентиране за придобиване на активно поведение на пазара на труда;
13. Организиране на събития, информационни кампании, вкл. в социалните мрежи, трудови борси, работилници за търсене на работа, формиране на мобилни екипи с цел информизиране, активиране и установяване на връзки с млади хора от групата на NEETs;

14. Тестване на нови модели за активиране и професионална интеграция на неактивни и/или отпаднали млади хора, вкл. чрез възможности за създаване на интеграционни центрове (на принципа „едно гише“);

15. Активиране на младите хора чрез развиване на мрежа от младежки медиатори.

Целеви групи:

- безработни младежи, вкл. продължително безработни, и младежи с основно и по-ниско образование и без квалификация;

- неактивни младежи и младежи NEETs;

- търсещи работа младежи, вкл. в социалната сфера.

Териториални инструменти:

Реализацията на дейностите включва изпълнение чрез териториални инструменти:

- Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ), които се прилага във всеки от шестте района от ниво 2;

- Подходът „Водено от общностите местно развитие“ (ВОМР), приложим на територията на избрани местни инициативни групи, при условие че финансираните операции са част от мерките на техните многофондови стратегии за ВОМР, одобрени за финансиране от ПРЧР 2021-2027 чрез процедура за подбор на национално ниво и отчитащи местни специфики.

По тази специфична цел ПРЧР може да подкрепи мерки за ИТИ и ВОМР, насочени към:

- Активиране, мотивиране и включване в заетост на неактивни и безработни младежи, в т.ч. продължително безработните;
- Подобряване конкурентоспособността на младежите като уязвима група на пазара на труда чрез повишаване на уменията, компетенциите и професионалната квалификация с отчитане на регионалните възможности на пазара на труда и икономиката;
- Целенасочена подкрепа за осигуряване на заетост за младежите, вкл. чрез трудово консултиране, кариерно ориентиране, стажове, обучение на работното място.

Бюджет: 315 024 089 евро (евродял).

4.Приоритет 4 „Социални иновации“:

Интервенции в рамките на 4 Специфични цели (СЦ).

СЦ: Подобряване на достъпа до трудова заетост и мерки за активизиране за всички лица, търсещи работа, и най-вече за младите хора, по-специално чрез изпълнението на гаранцията за младежта, за дългосрочно безработните и групите в неравностойно положение на пазара на труда и за неактивните лица, както и чрез насърчаване на самостоятелната заетост и социалната икономика:

Примерни дейности:

1. Изграждането на капацитет за социални иновации, по-конкретно чрез подкрепа за взаимно обучение, изграждане на мрежи и разпространение и популяризиране на добри практики в сферата на политиката на пазара на труда;
2. Разработване на нови идеи за продукти, услуги и модели, отговарящи на социалните нужди и създаване на нови социални взаимоотношения;
3. Провеждане на социални експерименти чрез адаптиране и/или валидиране на иновативни модели, практики, услуги и продукти;
4. Пилотно прилагане на разработени иновативни подходи и модели;
5. Подкрепа за по-мощно прилагане на разработени социални иновации, които са апробирани чрез социално експериментиране в сферата на политиката на пазара на труда;
6. Въвеждане на иновативни, нови подходи и методи за активизиране на неактивни лица;
7. Прилагане на иновативни практики и модели за интеграция на пазара на труда за продължително безработни лица;
8. Тестване на нови подходи за насърчаване на вътрешната трудова мобилност;
9. Стимулиране на иновативни дейности за създаване и повишаване конкурентоспособността на социалните предприятия;

10. Апробиране на нови модели за интеграция на маргинализирани общности като ромите на пазара на труда;

11. Дейности за оценка на постигнатите резултати от гледна точка на приложимостта на неговите иновативни елементи.

Целеви групи:

- неактивни и безработни лица, вкл. продължително безработни;
- младежи;
- маргинализирани общности като ромите;
- лица в неравностойно положение;
- лица, заети в предприятия, субекти на социалната икономика

Бюджет: 3 995 258 евро (евродял).

СЦ: Модернизиране на институциите и службите, занимаващи се с пазара на труда, с цел оценяване и предвиждане на потребностите от умения и осигуряване на своевременна и съобразена с нуждите помощ, а така също и подпомагане на съответствието между търсенето и предлагането на пазара на труда, на преходите и на мобилността:

Примерни дейности:

1. Изграждането на капацитет за социални иновации, по-конкретно чрез подкрепа за взаимно обучение, изграждане на мрежи и разпространение и популяризиране на добри практики за модернизация на публичните служби на пазара на труда;
2. Разработване на нови идеи за продукти, услуги и модели, отговарящи на социалните нужди и създаване на нови социални взаимоотношения;
3. Провеждане на социални експерименти чрез адаптиране и/или валидиране на иновативни модели, практики, услуги и продукти;
4. Пилотно прилагане на разработени иновативни подходи и модели;
5. Подкрепа за по-мощно прилагане на разработени социални иновации, които са апробирани чрез социално експериментирание в сферата на политиката за модернизация на публичните служби по труда;

6. Прилагане на иновативни подходи в публичните служби на пазара на труда;
7. Дейности за оценка на постигнатите резултати от гледна точка на приложимостта на неговите иновативни елементи.

Целеви групи:

- служители в институции и администрации, работещи в сферата на пазара на труда;
- безработни;
- търсещи работа лица;
- неактивни;
- други.

Бюджет: 341 055 евро (евродял).

СЦ: Насърчаване на адаптирането на работниците, предприятията и предприемачите към промените, на активен живот за възрастните хора и остаряване в добро здраве, както и на здравословна и добре приспособена работна среда, която отчита рисковете за здравето:

Примерни дейности:

1. Изграждането на капацитет за социални иновации, по-конкретно чрез подкрепа за взаимно обучение, изграждане на мрежи и разпространение и популяризиране на добри практики за адаптирането на работниците, предприятията и предприемачите към промените;
2. Разработване на нови идеи за продукти, услуги и модели, отговарящи на социалните нужди и създаване на нови социални взаимоотношения;
3. Провеждане на социални експерименти чрез адаптиране и/или валидиране на иновативни модели, практики, услуги и продукти;
4. Въвеждане на иновативни инструменти и модели за адаптирането на работниците, предприятията и предприемачите към промените;
5. Разработване и внедряване на системи за изследване и оптимизация на работните процеси;

6. Създаване, тестване и внедряване на иновативни инструменти и модели за подобряване качеството на работна сила;
7. Разработване и реализиране на програми и модели за адаптация към промените на организацията на труд, оптимизиране на работните процеси и развитие на човешките ресурси;
8. Имплементиране на социални иновации и експерименти във връзка с въвеждането на новите форми на заетост;
9. Прилагане на иновативни модели за повишаване квалификацията на работниците и служителите във връзка с настъпващите промени;
10. Създаване и развитие на социални иновации в контекста на корпоративната социална отговорност;
11. Подкрепа за по-мощното прилагане на разработени социални иновации, които са апробирани чрез социално експериментиране за адаптирането на работниците, предприятията и предприемачите към промените;
12. Насърчаване създаването на подходи за осигуряване качествени и устойчиви „зелени“ и „бели“ работни места, както и в областта на ИКТ.

Целеви групи: работодатели; заети лица, вкл. самостоятелно заети.

Бюджет: 4 302 586 евро (евродял).

СЦ: Подобряване на равния и навременен достъп до качествени и устойчиви услуги на достъпна цена, включително услуги, които стимулират достъпа до жилищно настаняване и ориентирани към индивида грижи, включително здравеопазване; модернизирани системи за социална закрила, включително насърчаване на достъпа до социална закрила, като се обръща особено внимание на децата и групите в неравностойно положение; подобряване на достъпността, включително за хората с увреждания, ефективността и устойчивостта на системите за здравеопазване и на услугите за полагане на дългосрочни грижи:

Примерни дейности:

1. Изграждането на капацитет за социални иновации, по-конкретно чрез подкрепа за взаимно обучение, изграждане на мрежи и разпространение и популяризиране на добри практики в сферата на социалното включване;

2. Разработване на нови идеи за продукти, услуги и модели, отговарящи на социалните нужди и създаване на нови социални взаимоотношения;
3. Провеждане на социални експерименти чрез адаптиране и/или валидиране на иновативни модели, практики, услуги и продукти;
4. Въвеждане на иновативни инструменти и модели при предоставянето на грижи за уязвими групи;
5. Апробиране и прилагане на иновативни услуги в домашна среда и в общността за хора с увреждания, възрастни хора и хора в невъзможност за самообслужване и грижи, ориентирани към човека;
6. Прилагане на иновативни подкрепящи и превантивни услуги в общността за деца и младежи;
7. Въвеждане на иновативни подходи в съществуващи социални услуги;
8. Модернизиране на системите за социална закрила, включително насърчаване на достъпа до социална закрила, подобряване на достъпността на хората с увреждания и повишаване на ефективността на системата за социални услуги/социални грижи чрез прилагане на социални иновации;
9. Подкрепа за по-мощно прилагане на разработени социални иновации, които са апробирани чрез социално експериментирание в сферата на социалното включване.

Целеви групи:

- лица в неравностойно положение и техните семейства;
- деца в риск и техните семейства;
- деца, младежи и възрастни, включително с увреждания, ползващи социални услуги и техните семейства;
- служители на доставчици на социални и здравни услуги; лица, заети в услуги в резидентна грижа;
- служители от институции/организации/администрации, ангажирани с политиките в социалната сфера.

Бюджет: 1 075 647 евро (евродял).

5.Приоритет 5,Техническа помощ“ :

Примерни допустими дейности:

- Извършване на оценки;
- Набиране, обобщаване и анализ на информация и статистически данни, подготовка на становища, доклади и документи, провеждане на изследвания и осъществяване на други дейности, насочени към подкрепа на изпълнението на функциите на Управляващия орган;
- Подобряване на средата за изпълнение чрез допълнително рационализиране на правилата и процедурите за управление и контрол и свеждане до минимум на административната тежест;
- Материално-техническо обезпечаване на структурите, изпълняващи функции по управление и контрол;
- Финансиране на разходите за възнаграждения за служители, изпълняващи функции по управление и контрол, в т.ч. свързаните с тях осигурителни вноски и други дължими според действащото законодателство доплащания;
- Провеждане и участие в обучения, работни посещения, стажове, семинари, обмяна на опит и др. присъствени и онлайн форми, с цел поддържане на високи нива на компетентност на служителите, които да гарантират ефективно изпълнение на задълженията по управление и контрол;
- Организиране и провеждане на заседанията на Комитета за наблюдение на ПРЧР;
- Подпомагане капацитета на УО чрез осигуряване на допълнителна експертиза в сферата на информационните технологии, държавни помощи, финансови инструменти, юридически услуги и др.

Целеви групи: Служители на Управляващия орган; Специфични за Програмата целеви групи; Широка общественост; Потенциални бенефициенти; Бенефициенти; Местна и областна администрация, институции, Управляващи органи, журналисти, представители на неправителствен сектор, професионални и синдикални организации и други заинтересовани лица.

Бюджет: 57 335 000 евро (евродял).

Бюджет на Програмата:

<i>Приоритет</i>	<i>Принос на ЕС (евро)</i>	<i>Национален принос (евро)</i>	<i>Общо (евро)</i>
П1	682 961 000	138 406 158	821 367 158
П2	583 913 076	121 713 431	705 626 507
П3	315 024 089	61 374 106	376 398 195
П4	9 714 546	511 292	10 225 838
ТП	57 335 000	10 117 941	67 452 941
Общо	1 648 947 711	332 122 928	1 981 070 639